

Missiv

2024-08-27

Diarienummer: 24SON125

Handläggare:

Per Åsbrink
026-17 80 00
per.asbrink@gavle.se

Nämnd:

Socialnämnd

Remissyttrande – Förstärkta motivationssamtal för familjer

Förslag till beslut

Att anta yttrandet som sitt eget.

Sammanfattning av ärendet

Vid Kommunfullmäktiges sammanträde den 2024-05-27 avlämnades en skriftlig motion av Richard Karlsson (SD), Elizabeth Puhls (SD) och Wanja Delén (SD) med följande förslag till beslut:

- Att kommunfullmäktige uppdrar åt socialnämnden att utveckla och implementera en strukturerad modell för förstärkta motivationssamtal riktade till familjer som uppvisat missförhållanden och som avböjt frivilliga stödinsatser, med särskilt fokus på de fall där socialnämnden avstått från att polisanmäla.
- Att kommunfullmäktige beslutar om att avsätta extra medel till Socialtjänsten, öronmärkta för personalutbildning i motivationsarbete och samtalsmetodik som är relevanta för dessa specifika situationer.
- Att kommunfullmäktige uppmanar socialnämnden att i samarbete med relevanta aktörer såsom skola, hälso- och sjukvård samt polis, utveckla en tvärssektoriell strategi för att ytterligare stärka stödet till berörda familjerna.

- Att kommunfullmäktige uppdrar åt socialnämnden att inom ett år, återrapportera om utvecklingen och effekterna av aktuellt uppdrag med införandet av förstärkta motivationssamtal.

Begäran om yttrande i rubricerat ärende inkom till Socialnämnden 2024-07-03.

Yttrande

Sektor Vårld Gävle har tagit emot ärendet för beredning och lämnar utifrån det följande yttrande:

Majoriteten av aktualiseringarna (90 %), rörande barn och unga som misstänks fara illa, kommer in som orosanmälningar till socialtjänsten, dvs. endast 10 % av aktualiseringarna till socialtjänsten omfattar familjer som själva ansöker om stödinsatser hos socialtjänsten.¹

I de fall där socialtjänsten efter en barnavårdsutredning bedömt att barnet och dess familj är i behov av en biståndsinsats visar data att mellan 5 - 10 % av familjerna tackar nej till att ta emot insats². I hälften av dessa fall har socialsekreterare beslutat om en uppföljning av barnets situation efter två månader från utredningens avslut³. Detta rör då ärenden där det inte föreligger så allvarliga missförhållanden att insatser enligt LVU är aktuella⁴.

Verksamhetsdata visar att i de allra flesta fallen så lyckas alltså socialtjänsten att motivera familjer att ta emot en biståndsinsats efter avslutad social utredning. Samt att socialsekreterare kan besluta om uppföljning med familjer som bedömts vara i behov av stöd och som vid utredningens avslut tackat nej till insats.

Alla socialsekreterare som handlägger barnavårdsärenden inom socialtjänsten i Vårld Gävle är utbildade socionomer. En av grundpelarna i socionomutbildningen är att via samtalsmetodik skapa en relation mellan socialarbetaren och familjen. Eftersom dom allra flesta aktualiseringarna består av orosanmälningar till socialtjänsten är förmågan att motivera familjer att ta emot en biståndsinsats en viktig del i ett relationskapande med familjen. MI (Motiverande samtal) är en samtalsmetod som dom allra flesta socialsekreterare är vidareutbildade i. Dom bärande delarna i samtalsmetoden MI är att; förstå familjens behov genom ett empatiskt och reflekterande lyssnande,

¹ Verksamhetsdata, Treserva verksamhetssystem.

² Verksamhetsdata, Treserva verksamhetssystem, period 2023–2024

³ Verksamhetsdata, Treserva verksamhetssystem, period 2023 – 2024.

⁴ Beslut om att omhänderta barn kan tas både akut och för en längre tid. Lagen heter lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, och förkortas LVU.

motivera till förändring samt stärka familjens förmåga och möjlighet till förändring. Samtalsmetoden MI är rekommenderad av Socialstyrelsen.

Den nya socialtjänstlagen⁵ kommer att öppna nya möjligheter för socialtjänsten att komma in tidigt med förebyggande insatser i barns och familjer liv. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2025 och där det framgår att socialtjänsten ska arbeta förebyggande och vara lättillgänglig, att kommunen ansvarar för planering av tidiga insatser och att kommunen särskilt ska väga in behovet av tidiga och förebyggande insatser vid planeringen. Den nya lagstiftningen kommer att öppna möjligheter för socialtjänsten att kunna erbjuda biståndslösa insatser (insatser som inte har sin grund i en social utredning). Målet är att socialtjänstens lättillgänglighet ska leda till att socialtjänsten tidigare än idag når de barn och familjer som är i behov av stöd. Det finns även förslag att lätta upp sekretessen mellan skola, polis och socialtjänsten för att underlätta samverkan kring barn och unga⁶. Genomförandet av den nya socialtjänstlagstiftningen har formerats som ett projekt inom Valfärd Gävle⁷.

Socialtjänsten har under årens lopp skapat olika samverkansformer med främst skola, polis samt hälso- och sjukvården⁸. Under det senaste året har socialtjänsten inom Valfärd Gävle utvecklat två samverkansformer, SSPF och SIG, som är kunskapsbaserade och strukturerade till sin natur⁹.

a) SSPF (skola, socialtjänst, polis, fritid): Ett brottsförebyggande arbete på universell, selektiv eller individuell nivå, med ungdomsproblematik som kriminalitet och drogmissbruk. Modellen är formerad utifrån tre delar: en *styrgrupp* bestående av de fyra ingående parterna, en *arbetsgrupp* som samverkar både kring enskilda och grupper av ungdomar samt kring universella åtgärder och en *SSPF-koordinator* som både samordnar arbetet och kan utföra arbete direkt gentemot barn och unga. Inom SSPF inriktar man sig främst till att möta barn och unga tidigt innan ett normbrytande beteende har eskalerat. Det finns även möjlighet att involvera andra samverkanspartners, som t.ex. hälso- och sjukvård, inom SSPF.

b) SIG (Sociala insatsgrupper): SIG är ett exempel på operativ samverkan runt individer. SIG är en arbetsform för samverkan kring unga och unga vuxna med hög risk

⁵ Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag. SoU 2020:47

⁶ Regeringen har aktualiserat en utredning att se över sekretessen mellan myndigheter. www.regeringen.se

⁷ Ansvarig för projektet är Lars Lodin, utvecklingschef. Valfärd Gävle.

⁸ Enligt socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen ska kommun och region upprätta en SIP (samordnad individuell plan) när en person har behov av insatser som behöver samordnas mellan olika verksamheter.

⁹ Socialstyrelsen. Barn och unga som begår brott. www.socialstyrelsen.se

för fortsatt kriminalitet och annat allvarligt normbrytande beteende. Kärnan i SIG är insatser och samordnat stöd från viktiga aktörer i syfte att motverka att den unge återfaller i brott eller ett allvarligt normbrytande beteende. Genom att den unge och/eller vårdnadshavare samtycker till att de medverkande aktörerna får dela uppgifter om den unge har alla inblandade samma kunskap. Detta ökar förutsättningarna för att kunna ge rätt stöd i rätt tid. SIG består av en *styrgrupp* med personer från polisen, skolan och socialtjänsten som har ett övergripande ansvar, en *beredningsgrupp* som kan bestå av chefer från socialtjänstens barn- och familjeomsorg, polisen och rektor från aktuell skola och en *operativ grupp* som är den egentliga resursgruppen kring den unge och som unik för varje ung person. Vilka som ska ingå i den operativa gruppen bestäms således utifrån den unges behov, där t.ex. hälso- och sjukvård kan involveras i arbetet. I SIG ingår även en *samordnare* som har kontakt med alla de grupper som beskrivits ovan och som också är en viktig kontaktperson för den unge och föräldrarna. Samordnaren har både mandat och de inblandades förtroende att kunna samordna, följa upp och justera det individuella SIG-arbetet, allt ifrån aktualisering till avslut.

Sammanfattning - remissvar

Sammantaget, mot bakgrund av att socialsekreterare som handlägger barnavårdsärenden besitter en gedigen utbildningsbakgrund samt är vidareutbildade i rekommenderade samtalsmetoder, anser inte Valfärd Gävle att det finns behov av ytterligare utbildningsinsatser inom samtalsmetodik. Socialtjänsten har även möjlighet att besluta om uppföljning med familjer som tackat nej till insats efter att en barnavårdsutredning avslutats, vilket öppnar möjligheter för socialtjänsten till ytterligare motivationsinsatser¹⁰.

Utvecklandet av samverkansformerna SSPF och SIG ger goda förutsättningar för socialtjänsten att tidigt upptäcka barn och unga med ett normbrytande beteende samt förhindra utvecklingen av ett allvarligt normbrytande beteende. Valfärd Gävle anser därför att de redovisade samverkansformerna för framtiden utgör en tillräckligt god struktur för att bedriva ett förebyggande barn och ungdomsarbete på universell, selektiv och individnivå.

¹⁰ SOSFS 2014:6 Socialnämnden kan, utifrån sitt ansvar enligt 5 kap. 1 § SoL, komma överens med barnet och dess vårdnadshavare eller den unge om en uppföljande kontakt, i det fall en utredning har avslutats utan beslut om insats. Källa: *Utreda barn och unga*. Handbok för socialtjänsten. Socialstyrelsen. 2023.

Förslag

Utifrån sektor Vårlds beredning av ärendet, enligt ovanstående, är förslaget att remissen och dess yrkande skall anses besvarat.

Magnus Höjer

Sektorchef

Sektor Vårld

Remissyttrandet hanteras av Socialnämnden vid sammanträdet 2024 09 24. Utredare Per Åsbrink har varit ansvarig handläggare i ärendet. I den slutgiltiga handläggningen har synpunkter inkommit från kontorschef Myndighet Lena Hörnell, Vårld Gävle samt utvecklingschef Lars Lodin, Vårld Gävle.